vainikų. Karniziniai kokliai volelio formos, puošti stilizuotų augalų puokštėmis ir tęstiniu augaliniu ornamentu (10–12 pav.). Kartu surasti kokliai, puošti heraldiniais ir religiniais motyvais, koklis su K. Oginskio herbu. Reiktų išskirti koklį, kurio plokštėje tarp palmių šakelių pavaizduotas herbinis ženklas: į viršų nukreipta strėlė su dviem skersiniais. Strėlės kairėje pusėje yra raidės S ir P, dešinėje pusėje raidės Z ir K, virš smaigalio raidė Z ir karūna, po strėle – raidė P. Atrodytų, kad tai gali būti nobilituoto miestiečio herbas (13 pav.). Kokliai datuotini XVII a. paskutiniu ketvirčiu. Kartu su jais surasta ir XVII a. I puse datuojamų tęstiniu ornamentu puoštų plokštinių koklių fragmentų (14 pav.).

Šalia krosnies pamatų statybos metu supiltame molio sluoksnyje surasti kelių puodyninių koklių fragmentai (15 pav.). Kokliai žiesti, su kvadratine anga. Kaip retą ir neįprastą radinį reiktų pažymėti puodyninio koklio kvadratine anga šukes, kurio angos kraštinė yra 26 cm. Tokio dydžio puodyninių koklių Kaune rasti vos keli. Kitas retas radinys – tai virš antro kiemo grindinio surastas bronzinis vyno statinaitės volelis, puoštas delfinu (16 pav.). Ten pat buvo surasti ir 2 Jono Kazimiero 1660 ir 1664 m. kalti šilingai.

The plot at Santakos St. 4

In 2008, 115 m^2 (Fig. 1) were excavated on the plot at Rotušės Square 11. The oldest cultural layers date to the late 15th – early 16th century. The majority of the layers are mixed or fill. The traces of the plot's oldest development consist of three masonry columns and the remains of a stove with no clear purpose that is set into the sterile soil (Figs. 2–3). The end of a demolished basement, built in the mid-16th century and covered with a cylindrical vault, and to the S of it, the foundation of a 5.2 x 6.45 m arch and column construction building were unearthed during the excavation. Mid-16th-century niche (*Nischenkacheln*) and panel stove tiles (*Blattkacheln*) (Figs. 6–9) were found together with household pottery in the foundation pit.

The courtyard was paved with field stones (Fig. 4). A 6.45 m arch and column construction building was built onto the S wall in the late 16th century. Its length is unclear as the S part was demolished in the late 20th century through the construction of outbuildings. A heating stove foundation (Fig. 5) that stood on the brick floor was unearthed inside the building. Various décor stove tiles dating to the third quarter of the 17th century (Figs. 10–15) and other finds (Fig. 16) were discovered. The building was demolished in the late 17th – early 18th century.

Aleksandras Vaškelis,
Algirdas Žalnierius,
Dainius Balčiūnas

Sklypas A. Jakšto g. 6

Kauno senamiesčio 43 kvartalas yra Kauno senamiesčio V dalyje, apie 120 m į R nuo Kauno pilies. Kvartalą iš V pusės riboja A. Jakšto, iš Š ir R – Raguvos ir M. Valančiaus gatvės, iš P kvartalas remiasi į Rotušės aikštę. Tyrinėtas sklypas yra kvartalo ŠV dalyje, prie A. Jakšto gatvės. Tai viena svarbiausių Kauno senamiesčio vietų, kurioje ribojasi buvusios valstybinės, vadinamojo Karališkojo dvaro ir miesto valdos. Tyrinėjimų metu gauti duomenys leidžia naujai pažvelgti į Kauno urbanistinės raidos ir šios senamiesčio dalies XV–XVII a. vykusių užstatymo pasikeitimų istoriją.

Archeologinių tyrinėjimų metu ištirtas 390 m^2 plotas. Jie buvo atliekami dviem etapais. Pirmuoju etapu buvo ištirtas plotas sklype stovėjusio ir iki tyrinėjimų pradžios nugriauto pastato A. Jakšto g. 6 pusrūsio vietoje. Pusrūsio vietoje nuo 60 iki 120 cm storio kultūriniai sluoksniai išliko tik nuo H_{abs} 27,5–27,60 m lygio. Antruoju etapu ištirtas plotas pastato R ir Š pusėse. Čia susiklostė nuo 2 iki 4,3 m storio kultūrinis sluoksnis, gulintis ant geologinių sluoksnių, kuriuos sudaro oksiduotas priesmėlis. Kultūrinis sluoksnis pagal atliktą fiksaciją suskirstytas į 4 horizontus ir pagal radinius datuojamas XIV (?) – XX a.

Pirmojo horizonto (XIV–XV a.) sluoksniai tyrinėto ploto Š dalyje yra sunaikinti XVI a. pradžioje statant mūrinio pastato rūsį. Jame surasta 12 archeologinių objektų. Tyrinėto ploto V dalyje virš pirminio žemės paviršiaus supiltas iš pirmo pilies gynybinio griovio iškastas žvyro sluoksnis, o visame plote susiklostęs pilko su žvyro priemaiša juodžemio sluoksnis. Virš geologinių sluoksnių paviršiaus surastos dviejų laužaviečių vietos, susijusios su pirmosios Kauno pilies statyba ir datuojamos XIV a. viduriu. Centrinėje ploto dalyje XV a. buvo įrengtos 2 tualetų duobės ir iškastos 4 neaiškios paskirties duobelės. Archeologiniai radiniai – lipdytos tradicinės ir žiestos redukcinės keramikos šukės. Taip pat rasta žiestų, redukcinėje aplinkoje degtų puodyninių koklių fragmentų. Radiniai datuojami XIV a. viduriu – XV a.

Antrasis horizontas (XV–XVI a. riba) – tai priesmėlio sluoksnis, supiltas artimiausioje aplinkoje atliekant didelės apimties žemės darbus. Jis surastas visame tyrinėtame plote. Pagal radinius (žiestų, oksidacinėje, redukcinėje aplinkoje degtų puodyninių koklių, buitinės keramikos šukės) sluoksnis datuojamas XV–XVI a. riba. Nuo šio sluoksnio paviršiaus tyrinėto ploto PR dalyje buvo iškasta duobė, užpilta mėšlu. Iš užpylimo buvo surinkta daug kelių tipų žiestų puodyninių koklių fragmentų, datuojamų XV a. II puse.

Prie A. Jakšto gatvės surastos XV–XVI a. riba datuojamos puodų degimo krosnies požeminės dalies liekanos (1 pav.). Krosnis nukrėsta iš molio su smulkių lauko riedulių priemaiša.

Trečiasis horizontas (XVI–XVII a. I pusė) – tai priesmėlio, žvyro, pilkos žemės sluoksniai, grindinių liekanos. Tyrinėto ploto Š dalyje surastos gerai išlikusio mūrinio pastato rūsio liekanos (2–3 pav.) Pagal kultūrinių sluoksnių stratigrafiją mūrinis pastatas pastatytas XVI a. I pusėje. Pastatas orientuotas V–R kryptimi, jo V galas yra už dabartinės A. Jakšto gatvės užstatymo linijos R ribos. Pastatas apie 11,35 m ilgio, 6,62 m pločio, jame įrengtas 8 m ilgio ir 4,88 m pločio rūsys, išgrįstas lauko riedulių grindiniu. Į jį buvo patenkama iš Š pusės, pro laiptinę, įrengtą pastato R dalyje. Rūsio P sienoje yra 2 švieslangiai. Rūsys pra-

1 pav. Puodų degimo krosnies liekanos. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 1. The remains of the pot kiln.

2 pav. XVI a. rūsys iš R. A. Žalnieriaus nuotr.

Fig. 2. The 16th-century basement as seen from the E.

3 pav. Užmūrytos durys XVI a. rūsio R sienoje ir krosnies liekanos. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 3. The bricked up doorway in the E wall of the 16th-century basement and the remains of the stove.

džioje turėjo medinę perdangą, vėliau sumūrytas cilindrinis skliautas. Statant pastatą planuota jį pratęsti R kryptimi, nes R sienoje buvo išmūrytos durys ir net iškasta pamatų duobė. Tačiau vėliau durys buvo užmūrytos, o iškasta pamatų duobė užpilta. Pats pastatas sudegė ir buvo nugriautas XVIII a. I pusėje. Buvusio pastato rūsys naudotas iki XX a. vidurio. Pastato kiemo P dalyje surastos neaiškios paskirties smarkiai apardytos požeminės krosnies liekanos. Krosnyje sumūrytų plytų formatai artimi XVI a. rūsio plytų dydžiui.

Šalia pastato ir iškastos pamatų duobės užpylime buvo surasta labai turtinga XV–XVI a I pusės puodyninių ir plokštinių koklių, buitinės keramikos kolekcija. Kaip išskirtinius ir unikalius radinius reikia paminėti dvi beveik sveikas juvelyrinio dirbinio ir siužetinio paveikslėlio akmenines formas.

XVI a. pabaigoje – XVII a. I pusėje prie pastato su rūsiu P šono ant arkinių pamatų buvo pristatytas mūrinis priestatas. Jo pamatų ir arkų stulpų liekanos geriausiai išliko prie

XVI a. rūsio PR kampo ir tyrinėto ploto V šlaite. Kitos arkinio pamato dalys išliko fragmentiškai. Pagal surastų kultūrinių sluoksnių stratigrafiją atrodytų, kad iki XVI a. vidurio didesnė dalis tyrinėto ploto priklausė surasto mūrinio pastato sklypui.

Pastato A. Jakšto g. 6 pusrūsio P ir centrinėje dalyse buvo surasta iš lauko riedulių ir plytų nuolaužų sumūrytų stačiakampio ir ovalo plano 10 stulpų liekanų. Tačiau kasant pastato A. Jakšto g. 6 pusrūsį buvo nuardyta viršutinė stulpų dalis, todėl nėra aiški nei jų paskirtis, nei paviršiai, nuo kurių jie buvo pastatyti. Be to, sugretinus A. Jakšto g. 6 pastato pusrūsio planą atrodytų, kad 3 stulpai sutampa su XIX–XX a. statytame pastate stovėjusių krosnių ir kaminų pamatų vietomis.

Ketvirtasis horizontas (XVII–XX a.) – tai priesmėlio, žvyro, smėlio juodžemio sluoksniai, lauko riedulių grindinių liekanos. Tyrinėto ploto PR kampe surastos neaiškios paskirties mūrinio pastato pamatų liekanos. Mūras labai apardytas ir suiręs. Pastatas datuojamas ne anksčiau kaip XVII a. viduriu. Tyrinėto ploto R šlaite užfiksuoto kultūrinio sluoksnio pjūvio 13 metre atsekama riba, kurios abiejose pusėse susiklostę kultūriniai sluoksniai aiškiai skiriasi. Tai rodytų, kad XVII a. viduryje ties tyrinėto ploto 13 m buvo atskirų žemės valdų riba. Tuo metu pasikeitė ir čia buvusių sklypų išplanavimas. Šiame horizonte surasta daug XVII–XVIII a. būdingų krosnių koklių ir buitinės keramikos fragmentų.

The plot at A. Jakšto St. 6

An excavation (a total of 390 m^2) was conducted on the plot at A. Jakšto St. 6, where a 2–4.3 m thick cultural layer was found. The oldest discovered layers are connected with the construction of the first Kaunas castle. The severely disturbed remains of a pot kiln (Fig. 1) dating to the turn of the 16th century survived near A. Jašto Street. Up until the mid-16th century the plot belonged to one owner, in this case to the jurisdiction of the grand duke. A basement that belonged to a masonry building, was covered with cylindrical vaults, and dates to the first half of the 16th century (Figs. 2–3) was found in the N part of the plot. A masonry building on an arch foundation was built onto the S side of the masonry building in the 17th century.

The finds consist of 14th–19th-century household pottery as well as 'pot-shaped' (*Topfkacheln*) and panel (*Blattkacheln*) stove tiles. Many stove tile types were found for the first time in Kaunas Old Town. Two almost whole stone casting moulds for a piece of jewellery and an allegorical picture should be mentioned as exceptional and unique finds.

Algirdas Žalnierius

Pastato Kurpių g. 22 kiemas

Kvartalas 22 yra Kauno senamiesčio PR dalyje. Jį riboja Kurpių, Birštono, Karaliaus Mindaugo ir Palangos gatvės. Ankstyvesni kvartalo archeologiniai tyrinėjimai buvo susiję tik su rekonstruojamų dujotiekio trasų archeologine žvalgyba 2002 m. Todėl žinios apie kvartale susiklosčiusio kultūrinių sluoksnių klodo stratigrafiją ir chronologiją yra epizodiškos. Sklypo Kurpių g. 26 P dalis buvo ištirta 2007 m., 42 m^2 plote buvo surastas iki 1,8 m storio kultūrinis sluoksnis (žr. *ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 336–338). Įvairiu laiku tiesiant inžinerines komunikacijas ir remontuojant sklype stovinčius pastatus didesnioji